

Valpas-palvelun käyttöönotto kunnissa ja oppilaitoksissa

Sisällys

Valpas-palvelusta.....	1
Käyttöönoton ensimmäinen vaihe ja Valpas-pääkäyttäjät	1
Valpas-palvelun toiminnallisuudet ja käyttäjäroolit.....	3
Koulutuksen järjestäjät / Oppilaitokset.....	3
Kunnat	4
Koulutukset ja neuvonta.....	5
Koulutukset.....	5
Neuvonta	5
Lisätiedot	5

Valpas-palvelusta

Oppivelvollisuuden laajentumisen toteutumisen varmistamiseksi Opetushallitus rakentaa uutta sähköistä palvelua, jossa oppivelvollisuutta valvovat virkailijat voivat seurata oppijan tilannetta koko oppivelvollisuusajan ajan. Uusi palvelu rakennetaan virkailijan Opintopolun (virkailija.opintopolku.fi) yhteyteen.

Valpas-palvelun kautta oppivelvollisuutta valvovat virkailijat pystyvät tarkastelemaan tietoja liittyen oppivelvollisen koulutukseen hakeutumiseen, opiskeluoikeuksiin sekä koulutuksen maksuttomuuteen. Lisäksi palvelun kautta voi tehdä tarvittavat ilmoitukset vastuuketjun seuraavalle toimijalle ja merkitä tiedon oppivelvollisuuden keskeyttämisestä.

Valpas-palvelun toiminta-ajatuksena on tukea vastuuketjua, jossa oppivelvollinen pyritään saattamaan ohjaus- ja valvontavelvolliselta seuraavalle, jotta oppivelvollisen osalta on koko ajan olemassa joku taho, joka valvoo oppivelvollisuuden toteutumista.

Valpas-palvelun käyttäjiä ovat sekä koulutuksen järjestäjät että kunnat. Koulutuksen järjestäjille ja asuinkunnille on Valpas-palvelussa eri toiminnallisuudet.

Valpas-palvelu koostaa tietoa muista Opetushallituksen rekistereistä oppivelvollisuuden valvontaa varten. Näistä keskeisimpiä ovat opiskelijavalintarekisteri, KOSKI-tietovaranto, oppijanumerorekisteri ja oppivelvollisuusrekisteri.

Käyttöönoton ensimmäinen vaihe ja Valpas-pääkäyttäjät

Koulutuksenjärjestäjiä ja kuntia pyydetään organisoitumaan oppivelvollisuuteen liittyvien valvontatehtävien osalta ([Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 11§-14§](https://www.finlex.fi/lae/laki/kauppi/2020/115)) ja alkamaan myöntää Valpas-pääkäyttäjäoikeuksia virkailijan Opintopolussa Valpas-palvelua tehtävissään tarvitseville henkilöille.

Virkailijan Opintopolussa Valpas-palvelun osalta katseltavissa on vasta aloitussivu. Itse palvelu avautuu vaiheittain alkaen perusopetuksessa olevien oppivelvollisten hakeutumisvelvollisuuden valvonnasta. Henkilöille, joille on myönnetty Valpas-käyttöoikeuksia, kohdennetaan viestintää ja koulutuksia virkailijan

Opintopolun viestien ja työpöydän kautta. Siksi on tärkeää, että keskeisille henkilöille on myönnetty käyttöoikeudet, jotta viestintä saavuttaa oikeat henkilöt.

Virkailijat, jotka toimivat jo nyt Opintopolussa käyttäjäroolilla ”koulutustoimijan vastuukäyttäjä” myöntävät käyttäjäroolit VALPAS-kunta-pääkäyttäjä sekä VALPAS-koulutuksenjärjestäjä-pääkäyttäjä.

VALPAS-kunta-pääkäyttäjä on tarkoitettu virkailijoille, jotka toimivat vastuullisina virkailijoina asuinkunnassa Oppivelvollisuuslain 1214/2020 14§ mukaisten asuinkunnan valvontavastuiden tehtävien hoitamisessa niiden oppivelvollisten osalta, joilla ei ole opiskelupaikkaa.

VALPAS-koulutuksenjärjestäjä-pääkäyttäjä on tarkoitettu koulutuksenjärjestäjän vastuullisille virkailijoille, joiden tehtävänä on Oppivelvollisuuslain 1214/2020 11§, 13§ ja 16§ mukaiset koulutuksen järjestäjille osoitetut valvontavelvoitteet.

Jos jossakin kunnassa sama virkailija suorittaa sekä oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) koulutuksen järjestäjälle kuuluvia velvollisuuksia, että asuinkunnalle kuuluvia velvollisuuksia, kyseiselle virkailijalle tulee erikseen myöntää sekä VALPAS-kunta-oikeudet että VALPAS-koulutuksenjärjestäjä-oikeudet.

Pääkäyttäjillä on pääsy Valpas-palvelun valvontatoiminnallisuuksiin. Lisäksi pääkäyttäjien tehtävä on hallita Valpas-palvelun käyttöoikeuksia silloin, kun organisaatiossa on tarve jakaa valvontatehtäviä useammalle valvojalle kuin vain pääkäyttäjille. Käyttöoikeuksien hallintaan kuuluvat virkailijoiden kutsuminen palveluun, saapuvien käyttöoikeusanomusten käsittely ja käyttöoikeuksien sulkeminen silloin, kun niitä ei enää tarvita.

Käyttöoikeuksia tulee myöntää vain sellaisille henkilöille, joilla on organisaation sisäisesti todettu tarve työtehtäviensä hoitamiseksi päästä Valpas-palveluun ja käyttöoikeudet tulee myöntää tietosuojaan liittyvän tietojen minimointiperiaatteen¹ mukaisesti vain sellaiselle organisaatiossa ja tietoryhmään, joka on välttämätön tehtävien hoitamiseksi.

Valpas-palveluun myönnettävät käyttäjäroolit ja se, mille tasolle käyttöoikeuksia voidaan myöntää, on kuvattu alla.

Palveluun rekisteröityminen ja käyttäjätunnuksen luonti vaatii vahvaa tunnistautumista. Mikäli henkilöllä on jo käyttäjätunnus virkailijan Opintopolkuun, kirjautuminen tapahtuu samalla käyttäjätunnuksella ja salasanalla kuin virkailijan Opintopolun muihin palveluihin.

Kaikkien virkailijoiden tiedot tallennetaan Oppijanumerorekisteriin, linkki tietosuojaselosteeseen: <https://opintopolku.fi/wp/tietosuojaseloste/oppijanumeronrekisterin-tietosuojaseloste/>

Virkailijan Opintopolun yleinen kirjautumisosoite: <https://virkailija.opintopolku.fi/>

Uusien Valpas-pääkäyttäjien tulee tutustua virkailijan Opintopolun käyttäjähallinnan yleisohjeisiin: <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=190611938> ja käyttöoikeuspalvelun toimintaohjeeseen: <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=190612715>

---

¹ <https://tietosuoja.fi/tietojen-minimointi>

Valpas-palvelun toiminnallisuudet ja käyttäjäroolit

Koulutuksen järjestäjät / Oppilaitokset

Koulutuksen järjestäjän toiminnallisuuksia Valpas-palvelussa ovat:

1. Hakeutumisen valvonta: Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 11§ mukainen perusopetuksen päättävien oppilaiden ja nivelvaiheen² opiskelijoiden hakeutumisen, paikan vastaanottamisen ja koulutuksen aloittamisen seuranta palvelussa sekä ilmoitustoiminnallisuus kunnalle oppilaista/opiskelijoista, joilla ei valvontavelvollisuuden päättyessä ole opiskelupaikkaa.
2. Oppivelvollisuuden suorittamisen valvonta: Oppivelvollisuuslain 1214/2020 13§ mukainen arviointi rekisteritietojen perusteella siitä, onko eroavalla tai eronneeksi katsottavalla oppivelvollisuusikäisellä opiskelijalla toista opiskelupaikkaa sekä ilmoitustoiminnallisuus asuinkunnalle ilman toista opiskelupaikkaa eronneeksi katsotuista opiskelijoista.
3. Koulutuksen maksuttomuuteen vaikuttavien taustatietojen tarkistus: Koulutuksen järjestäjä tarvitsee Oppivelvollisuuslain 1214/2020 16§ tehtävään tietoa nivelvaiheen ja toisen asteen opiskelupaikan vastaanottaneen oppijan aiemmista opiskeluoikeuksista sekä oppivelvollisuusrekisteriin tallennetuista tiedoista, jotta koulutuksenjärjestäjä voi määrittää onko koulutukseen hyväksytyllä oppijalla oikeus maksuttomaan koulutukseen. Valpas-palvelu tarjoaa mahdollisuuden tarkistaa opiskelijan koulutuksen maksuttomuuteen/maksullisuuteen vaikuttavat tiedot.

Koulutuksen järjestäjien käyttäjäroolit Valpas-palvelussa:

Kaikkia koulutuksen järjestäjälle tarkoitettuja käyttöoikeuksia voidaan myöntää joko koulutustoimija- tai oppilaitostasolle. Koulutustoimijatasolle myönnettyllä käyttöoikeudella virkailija näkee kaikkiin koulutustoimijan alaisiin oppilaitoksiin liittyvät tiedot Valpas-palvelussa. Jos käyttöoikeus myönnetään oppilaitoskohtaisesti, valvoja näkee vain kyseisen oppilaitoksen tiedot. Koulutuksen järjestäjän tulee valvontatehtäviensä organisoidessa harkita, mikä on tarpeellinen organisaatiotaso kullekin Valpas-käyttäjälle. Henkilötietorekistereihin pääsyä myönnettäessä lähtökohtana tulee olla tietojen minimointiperiaate, eli virkailijalla tulee olla pääsy vain sille organisaatiotasolle ja siihen tietokokonaisuuteen, joka on välttämätön työtehtävien suorittamiseksi.

VALPAS-koulutuksenjärjestäjä-pääkäyttäjä: Käyttäjärooli annetaan henkilölle, joka toimii oppivelvollisuuden valvonnasta yleisesti vastuussa olevana henkilönä koulutuksen järjestäjän organisaatiossa.

Koulutuksen järjestäjän pääkäyttäjällä on pääsy Valpas-palveluun, jossa hänellä on käytössään kaikki yllä mainitut kolme toiminnallisuutta. On suositeltavaa, että koulutuksen järjestäjällä on vähintään kaksi Valpas-pääkäyttäjää. Koulutustoimijan vastuukäyttäjä tai toinen Valpas-koulutuksenjärjestäjä-pääkäyttäjä voi myöntää käyttöoikeuden.

Jos koulutuksen järjestäjän organisaatiossa työtehtävät on organisoitu niin, että pääkäyttäjien lisäksi oppivelvollisuutta valvoo useampi virkailija, koulutuksen järjestäjän pääkäyttäjä hallinnoi Valpas-palvelun käyttöoikeuksia myöntää virkailijoille alla lueteltuja käyttäjärooleja:

VALPAS-oppilaitos-perusasteen hakeutumisen valvonta: Tämä käyttäjärooli myönnetään henkilöille, jotka valvovat Oppivelvollisuuslain 1214/2020 11§ mukaisesti perusopetuksen päättävien oppilaitten

---

² Nivelvaiheen opiskelijoilla tarkoitetaan perusopetuksen lisäopetuksen, lukioon valmistavan koulutuksen, VALMA- ja TELMA-koulutuksen sekä aikuisten perusopetuksen oppivelvollisuusikäisiä opiskelijoita.

hakeutumista, paikan vastaanottamista ja opiskelun aloittamista toisen asteen ja nivelvaiheen koulutuksiin Valpas-palvelussa (toiminnallisuus 1). Käyttöoikeudella ei pääse muihin nivelvaiheen tai toisen asteen valvontatoiminnallisuuksiin.

HUOM! Jos virkailijalla on samassa oppilaitoksessa valvottavana sekä perusasteen päättävien että nivelvaiheen opiskelijoita, käyttäjä ei tarvitse kahta erillistä käyttöoikeutta, vaan pelkkä nivelvaiheen käyttöoikeus riittää myös perusasteen päättävien tietojen näkemiseen.

VALPAS-oppilaitos-nivelvaiheen valvonta: Tämä käyttäjärooli myönnetään nivelvaiheen oppivelvollisten opiskelijoiden valvonnasta vastaaville henkilöille. Virkailijalla on pääsy Valpas-palvelussa kaikkiin yllä lueteltuihin toiminnallisuuksiin (1.-3.).

HUOM! Jos virkailijalla on samassa oppilaitoksessa valvottavana sekä perusasteen päättävien että nivelvaiheen opiskelijoita tai nivelvaiheen ja toisen asteen opiskelija, käyttäjä ei tarvitse kahta erillistä käyttöoikeutta, vaan pelkkä nivelvaiheen käyttöoikeus riittää myös muiden oppilaitten/opiskelijoiden seuraamiseen.

VALPAS-oppilaitos-toisen asteen valvonta: Tämä käyttäjärooli myönnetään toisen asteen opiskelijoiden valvonnasta vastaaville henkilöille. Virkailijalla on pääsy Valpas-palvelussa seuraaviin toiminnallisuuksiin: Oppivelvollisuuslain 1214/2020 13§ valvontatehtävän mukaisesti tarkistaa, voidaanko oppivelvollisen toisen asteen opiskelijan antaa erota tai katsoa hänet eronneeksi sekä ilmoitustoiminnallisuus kunnalle oppivelvollisista opiskelijoista, jotka on katsottu eronneeksi. Oppivelvollisuuslain 1214/2020 16§ mukaisen oikeuden koulutuksen maksuttomuuteen päättämiseen vaikuttavien taustatekijöiden tarkistamiseen muista rekistereistä.

HUOM! Jos henkilöllä on samassa organisaatiossaan valvottavana sekä toisen asteen että nivelvaiheen opiskelijoita, käyttäjä ei tarvitse kahta erillistä käyttöoikeutta, vaan pelkkä nivelvaiheen käyttöoikeus riittää myös toisen asteen opiskelijoiden tietojen näkemiseen.

Kunnat

Asuinkunnan toiminnallisuuksia Valpas-palvelussa ovat:

1. Kokonaisvaltainen näkymä oppilaitoksen ilmoittaman, kotiopetusoppilaan, Valpas-palvelun löytämän tai asuinkunnan itsensä hakeman, ilman opiskelupaikkaa olevan oppivelvollisen hakeutumiseen, opiskeluoikeuksiin, maksuttomuuksiin vaikuttaviin ja oppivelvollisuuden keskeytymisiin liittyviin tietoihin sekä oikeus tehdä kirjaukset mahdollisten yleiseen oppivelvollisuuteen liittyvien keskeytymisten osalta.

Asuinkunnan käyttäjäroolit Valpas-palvelussa:

Kunta-käyttäjälle ainoa organisaatiotaso on ”kunta”. Käyttäjärooleja voi myöntää ainoastaan organisaatioon, jonka organisaatiotyyppinä on kunta.

VALPAS-kunta-pääkäyttäjä: Tämä käyttäjärooli myönnetään henkilöille, jotka toimivat oppivelvollisuuden valvonnan vastuullisina virkailijoina asuinkunnassa oppivelvollisuuslain 1214/2020 14§ mukaisten asuinkunnan valvontavastuiden tehtävien hoitamisessa niiden oppivelvollisten, joilla ei ole opiskelupaikkaa, osalta.

Kunta-pääkäyttäjällä on pääsy VALPAS-palveluun kunnan valvontatoiminnallisuuksiin. Kunnalla suositellaan olevan vähintään kaksi kunnan pääkäyttäjää. Koulutustoimijan vastuukäyttäjä tai toinen Valpas-kunta-pääkäyttäjä voi myöntää käyttöoikeuden.

Jos kunnan valvontatehtävät on organisoitu niin, että pääkäyttäjien lisäksi oppivelvollisuutta valvoo useampi virkailija, kunta-pääkäyttäjä hallinnoi Valpas-palvelun käyttöoikeuksia ja myöntää muille virkailijoille seuraavaa käyttöoikeutta:

VALPAS-kunta-valvoja: Tämä käyttäjärooli myönnetään henkilöille, jotka toimivat oppivelvollisuuden valvontaa suorittavina virkailijoina asuinkunnassa oppivelvollisuuslain 1214/2020 14§ mukaisten asuinkunnan valvontavastuiden tehtävien hoitamisessa niiden oppivelvollisten osalta, joilla ei ole opiskelupaikkaa. Kunta-valvojalla on pääsy VALPAS-palveluun kunnan valvontatoiminnallisuuksiin.

Koulutukset ja neuvonta

Koulutukset

Valpas-palveluun liittyvistä käyttöoikeuksista järjestetään koulutuksia, joiden sisältö on sama kuin tässä tiedotteessa – molemmat koulutukset ovat samansisältöisiä.

Koulutusten osallistujamäärä on teknisten ominaisuuksien vuoksi rajattu niin, että chattiin pääseviä osallistujia on Teamsissa max. 300. Loput osallistujat näkevät ja kuulevat esityksen, mutta eivät voi osallistua chattiin. Webinaareihin ei tarvitse ennakoilmoittautua. Rajoitetun osallistujamäärän takia toivomme kuitenkin, että organisaatiosta osallistuisi webinaariin 1-2 henkilöä.

torstaina 8.4.2021 klo 10-11. Linkki torstain 8.4. webinaariin: [Liity kokoukseen napsauttamalla tätä](#)

torstaina 15.4.2021 klo 14-15. Linkki torstain 15.4. webinaariin: [Liity kokoukseen napsauttamalla tätä](#)

Neuvonta

Oppivelvollisuuden laajenemiseen ja valvonnan järjestämiseen liittyvistä yleisistä kysymyksistä voi olla yhteydessä osoitteeseen: oppivelvollisuus@oph.fi

Valpas-palvelun käyttöönottoon liittyvissä teknisissä kysymyksissä voi olla 15.3.2021 alkaen yhteydessä osoitteeseen valpas-tekninen-tuki@oph.fi

Lisätiedot

Opetus- ja kulttuuriministeriön kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta-sivu <https://minedu.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Opetus- ja kulttuuriministeriön esitys oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvistä ohjaus- ja valvontavastuista: [linkki](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriön sivut oppivelvollisuuden laajentamisesta:

<https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

Opetushallituksen sivut oppivelvollisuuden laajentamisesta:

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

Valpas-palvelun wikisivu: <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/Valpas-palvelu>